

ЛЕКСИКОЛОГІЯ. ТЕРМІНОЗНАВСТВО

УДК 37(44):001.4

В. А. Борисов

ДЕРЖАВНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ФРАНЦУЗЬКІЙ ОСВІТІ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ГАЛУЗЕВУ МЕТАМОВУ

У статті представлений погляд на французький освітній дискурс як сферу державних (суспільних) відносин. Прокоментовано основні тенденції у французькій освіті в аспекті діахронії-синхронії, визначено власне лінгвальні й екстралінгвальні чинники, що формують метамову французького дискурсу освіти як інституційної реальії. Термін визначено як невід'ємний складник метамови дискурсу освіти, який формує й уможливорює професійну комунікацію. Досліджено наявні тенденції термінотворення й терміновживання у французькому освітньому контенті.

Ключові слова: французький освітній дискурс, тенденція, термін, метамова, термінотворення, терміновживання.

Borysov V. A. State Tendencies in French Education and Their Influence on Sector-Specific Metalanguage. *French education discourse as a cognitive communicative paradigm became an object of research for many scholars who analysed the history of education management, cross-cultural education and communication, use of French terms on the territory of different French-speaking countries, terms formation, translation of terms etc. The term is an integral part of any professional communication, education in particular which enables professional communication. The aim of the article is to trace the influence of educational politics in France on the formation of terminological system as an integral part of any institutional paradigm. In France the introduction of new educational policy is stated in official documents which are generally published in Journal officiel de la République française, Bulletin officiel de l'éducation nationale and Bulletin officiel de l'enseignement supérieur et de la recherche. These educational periodicals are the main sources for gaining information about new realia in French education and consequently new notions. New notions and realia in French education predetermine the necessity for new professional vocabulary which constitutes the metalanguage of education discourse. This process leads to changes in the current terminological system. Terms in French education discourse are created and therefore implemented according to both extralingual (political, social, economic, technological, ideological, moral, scientific) and lingual factors. Such tendencies in the French language as predominance of different types of abbreviations, use of feminine nouns referring to posts in education are caused by*

general tendencies in French. Educational terms in modern French are characterized by complexity as they usually comprise several words thus bearing the most detailed and specified characteristics in them.

Key words: French education discourse, tendency, term, metalanguage, term creation, term usage.

Вступ

Поліаспектне вивчення різних сфер життєдіяльності французького суспільства (державне управління, економіка, політична діяльність, освіта та ін.) ставало предметом наукових розвідок багатьох дослідників, мовознавців зокрема. Мова є невід'ємним складником будь-якого інституційного дискурсу, а термін – основним мовним знаком, основою метамови, яка формується з огляду не тільки на мовні закони, а й під впливом екстралінгвальних факторів (політичні, правові, адміністративні та інші). На сьогодні до кола наукових інтересів потрапили такі проблеми французької освіти, як історія управління французькою освітою (Caplat, 1984), історія розробки норм та нормативних документів (Durand-Prinborgne, 2011), міжкультурна освіта й комунікація (Kerzil, 2002), впровадження французьких термінів вищої освіти на території франкомовних країн (Lemaire, Van Campenhoudt, 2013), переклад французьких термінів іншими мовами (Simó, 2003) та ін. Тож французький освітній дискурс становить інтерес не тільки як педагогічна царина, але й потребує спеціального дослідження щодо стану лінгвального рівня сфери освіти та її управління. Для формування комплексного уявлення про французьку освіту як когнітивно-комунікативну парадигму вважаємо доцільним вивчення процесів формування метамови французької освіти під впливом загальнодержавних тенденцій у вимірі діахронії-синхронії, у чому й убачаємо актуальність поданої розвідки.

Методи й методика дослідження

Для досягнення поставленої мети використано такі методи дослідження: описовий та історичний методи з метою об'єктивзації державних тенденцій в освіті у вимірі діахронії-синхронії, що передтермінують формування лінгвального рівня інституційного дискурсу освіти; метод компонентного аналізу для встановлення структурних компонентів значення термінів; метод дистрибутивного аналізу для унаочнення функціональних (контекстних) властивостей термінів.

Результати та дискусії

Освіта – це інституційна реальність, що належить до політичної сфери, оскільки йдеться про колективну організацію, що регулюється статутами й законами, втілюється в інституціях (закладах) та правилах, декретах, програмах та інструкціях, що регулюють діяльність відповідних інституцій. Шкільний заклад також може мати свою політику, але найчастіше йдеться про освітню політику на рівні важливих інституційних систем: комуни, регіону, Держави (Legrand, 1988). Сам термін *народна освіта* (*Instruction publique*, f.) виник за часів Французької революції; його використовували прихильники державного управління сферою освіти для мовного втілення нового сприйняття освіти, яка раніше перебувала в руках церкви або здійснювалася приватними вчителями (Tomei, 2009).

До 70-х років минулого століття запровадження державних тенденцій в освітній політиці Франції мало імперативний характер, що є властивим централізованій системі. Але вже упродовж півстоліття керівним принципом національної політики є передача влади та збільшення відповідальності керівників зовнішніх служб і закладів середньої та вищої освіти (Durand-Prinborgne, 2011: 614–615).

Сьогодні запровадження освітньої політики передбачає певною мірою керовану часткову участь осіб освітньої системи. У більш широкому плані на сучасному етапі Франція сприяє реалізації спільної політики країн-членів ЄС у сфері освіти, є учасником різноманітних загальноєвропейських програм (Зигало, 2011: 117). У форматі створення Європейського простору вищої освіти й досліджень (*Espace européen de l'enseignement supérieur et de la recherche*, m.) виникла потреба внесення змін до термінології цієї сфери. У Франції нова номенклатура *licence-master-doctorat* (LMD) була введена в дію без особливої плутанини та великих мовних труднощів, оскільки це дозволяла французька система освіти.

Оскільки освіта вже кілька століть є невід'ємною частиною життя французького суспільства, одним із найважливіших його складників, то й інституційний дискурс системи освіти перебуває в найтіснішому зв'язку з французькою мовою. Змінюючись разом із системою освіти в ритмі соціальних змін та політичних волевиявлень, цей дискурс з наявними лінгвальними характеристиками нерідко має певний

вплив на мову, вводячи до неї свіжі терміни, пов'язані з новими феноменами і поняттями, змінюючи значення традиційних.

У 1881–1882 рр. за ініціативи міністра Народної освіти Жюля Феррі були прийняті найважливіші для того часу шкільні закони: закон про безоплатну дошкільну та початкову освіту (16 червня 1881 р.) та органічний закон про обов'язкову базову освіту для дітей обох статей віком від 6 до 13 років (28 березня 1882 р.). Також ці закони проголошували світський характер освіти в державних закладах та регулювали процедуру отримання сертифікату про початкову освіту (*certificat d'études primaires (élémentaires)* (CEP(E)), м.). Цей документ отримав не тільки скорочену назву «сертифікат про навчання» (*certificat d'études*), але й фамільярну форму *le certif*.

У 1932 р. саму назву *Instruction publique*, f. (*народна освіта*) було змінено на *Education nationale*, f. (*національна освіта*). Протиставлення цих двох термінів іде ще з часів Французької революції, коли існували два погляди на роль освіти: 1) дитина має повністю формуватися в школі, де їй забезпечать виховання (*éducation*) в умовах рівності та спільності; 2) вихованням має опікуватися родина, а школа бере на себе тільки навчання (*instruction*). Таким чином, уряд наче проголосив нове призначення освіти для суспільства.

У 1969 р. була прийнята постанова про реорганізацію початкової освіти: 27 годин на тиждень (замість 30), розподіл дисциплін на три групи (15 годин на математику та французьку – фундаментальні дисципліни, 6 годин на фізичне виховання (*Education physique et sportive* (EPS), f.), 6 годин на розвивальні дисципліни (*disciplines d'éveil* (f. pl.) або *activités d'éveil* (f. pl.)). Термін *éveil* (m.) заслуговує на окрему увагу, оскільки його основне значення – «пробудження», тобто наголошувалося на тому, що ці дисципліни пробуджують (розвивають) у дитині допитливість, креативність, а також критичне мислення, об'єктивність і точність. Аббревіатура EPS глибоко вкоренилася у французькій мові та навіть використовується у жаргоні французьких школярів нарівні з синонімічною апокопою *gym* (*gymnastique*, f. – гімнастика, фізкультура).

У 1975 р. було започатковане навчання національної мови та культури (*enseignements de langue et de culture d'origine* (ELCO), m. pl.) у рамках імміграційної політики. Циркуляр Міністерства освіти від 25 липня 1978 р. розширив діяльність ELCO у міжкультурній перспективі, звернувшись до усїєї сукупності учнів. Уперше у Франції

термін «міжкультурний» (*éducation interculturelle*, f. – міжкультурна освіта) було вжито для всієї шкільної системи в офіційних текстах. Також у цей період замість поняття «шкільна спільнота» (*communauté scolaire*, f.) запроваджується поняття *освітня спільнота* (*communauté éducative*, f.), яке об'єднує учнів, викладачів, невикладацький персонал та батьків.

У 1985 р. був прийнятий закон про децентралізацію системи освіти. Міністр Національної освіти Жан-П'єр Шевенман підтримав пропозицію Національної місії Школа – Підприємства про створення ступеня професійного бакалавра (*Bac Pro*, m.). Результатом стало прийняття закону про технологічну та професійну освіту. Сам скорочений термін *bac* (апокопа від *baccalauréat*, m.), що вживається в усіх професійних та непрофесійних сферах, є насправді жаргонним варіантом (жаргон ліцеїстів), який виник ще у 80-х роках XIX століття як скорочення від *bacho* (m.).

Реалізація державних тенденцій в освітній політиці відображена в офіційних текстах, що публікуються в Офіційній газеті Французької республіки (*Journal officiel de la République française* (J.O. або JORF), m.), Офіційному бюлетені національної освіти (*Bulletin officiel de l'éducation nationale* (BOEN або B.O.), m.) й Офіційному бюлетені вищої освіти, досліджень та інновацій (*Bulletin officiel de l'enseignement supérieur et de la recherche* (B.O.E.S.R. або B.O.), m.), Інформаційному юридичному бюлетені (*Lettre d'information juridique* (LIJ), f.), викладаються на офіційних сайтах. Освітньо-адміністративний дискурс прагматичного спрямування нерідко є незрозумілим для реципієнта, який знайомиться зі спеціальними найменуваннями, іноді морфологічно або синтаксично ускладненими. Проблеми з розумінням текстів можуть бути пов'язані не лише з браком знань у цій сфері, але й з недостатньою лінгвістичною компетентністю (Cusin-Berche, 1992: 122). Освітні терміни відзначаються складністю й детальністю; простежується прагнення закласти в назву якнайбільше характеристик закладу, органу, посади, явища, наприклад:

Conseil national d'évaluation du système scolaire (m.) – Національна рада з питань експертизи шкільної системи; *Adjoint technique territorial des établissements d'enseignement* (m.) – територіальний технічний асистент закладів освіти; *Inspection générale de l'administration de l'Éducation nationale et de la Recherche* (f.) – Генеральна інспекція управління національної освіти та науки; *Système d'information et de vigilance*

sur la sécurité scolaire (m.) – Система інформування та спостереження за шкільною безпекою.

У французькій мові, насиченій довгими словами й складними виразами та формулами, водночас спостерігається загальна тенденція до скорочення подібних конструкцій, зумовлена прагненням до економії часу й місця, до мінімізації мовних і мовленнєвих зусиль. Процес абрєвіації є важливою лінгвістичною (соціолінгвістичною) ознакою сучасності (Bouzidi, 2009: 112). Це явище властиве не тільки розмовному мовленню, де просто відкидається частина слова, воно також є дуже поширеним в загальнодержавних сферах та організаціях (громадський транспорт, залізниця, електроенергетика), адміністративній термінології (назви установ, посад, законодавчих актів) та термінології освіти (назви закладів, керівних органів, служб, документів, напрямків освіти, дипломів та сертифікатів, певних феноменів та навіть предметів освітнього процесу), де довгі складні найменування мають вигляд абрєвіатур й акронімів (абрєвіатури, що вимовляються як єдине слово і можуть містити не тільки початкові літери компонентів складного терміна: *ESENER* – *Ecole supérieure de l'éducation nationale, de l'enseignement supérieur et de la recherche*, f., із січня 2019 р. *IHEEF* – *Institut des hautes études de l'éducation et de la formation*, m.; *IA-IPR* – *Inspect(-eur, -rice) d'académie – inspect(-eur, -rice) pédagogique régional(e)*, m., f.); *LRU* – *Loi relative aux libertés et responsabilités des universités* або *loi Pécresse*, f.; *LSUN* – *livret scolaire unique numérique*, m.; *VS* – *vie scolaire*, f.; *BAOBAC* – *BAse d'OBservation des ACcidentés scolaires et universitaires*, f.).

Процес абрєвіації почасти призводить до омонімії в системі термінів-абрєвіатур, наприклад: *CFP* – *centre de formation populaire (professionnelle)*, m. – центр професійної (народної) освіти; *APC* – *Autorité parentale conjointe*, f. – спільні батьківські права; *activités pédagogiques complémentaires*, f. pl. – додаткова педагогічна діяльність; *ASS* – *Assistant de service social*, m. – асистент служби соціального забезпечення; *Administratifs, sociaux et de santé (personnels)*, m. – адміністративний, соціальний та медичний (персонал).

Глосарії абрєвіатур можна знайти на офіційних сайтах, списки термінів у повному та скороченому варіантах публікуються в офіційних документах та друкованих виданнях. Над створенням нових термінів та внесенням змін до глосаріїв працює створена у 1996 р.

міжміністерська Комісія зі збагачення французької мови (до 2015 р. – Комісія з термінології та неології). Запропоновані спеціальними підрозділами терміни проходять апробацію Комісії, Французької Академії та міністра відповідної сфери. Публікація цих термінів та визначень в Офіційній газеті Французької республіки робить їх вживання обов'язковим у Державних службах і має на меті збагачення французької мови шляхом полегшення розуміння понять, іноді мало знайомих широкому загалу, та рекомендації їх до використання не тільки у професійній комунікації.

Так, у 2007 р. був опублікований термін *кредит* (*crédit*, m.) для потреб освітньої системи, у 2009 р. – термін *той* (*ta*), *хто навчається* (*apprenant* (e), m., f.), у 2013 – *загальнодоступний он-лайн курс* (*cours en ligne ouvert à tous*, m.) з його скороченою формою *cours en ligne* та синонімом *відкритий та масовий он-лайн курс* (*cours en ligne ouvert et massif* (CLOM), m.) (Vocabulaire en ligne de l'éducation et de la recherche, 2013). В Он-лайн словнику освіти і науки наголошується, що подані у ньому терміни та визначення зі сфери освіти, вищої освіти, професійної підготовки та наукових досліджень можуть мати інше значення у загальних словниках.

Ще однією важливою загальнодержавною рисою, що характеризує процес творення термінів у сучасній французькій мові, є фемінізація назв професій, посад, звань (з 1984 р.). Протягом певного часу суспільство опиралося цьому нововведенню. Ще у 2002 році Французька Академія вважала, що фемінізація може призвести до порушення рівноваги в мові, але з часом нові тенденції перемогли. Станом на сьогодні інструкції, циркуляри, службові записки та інші тексти внутрішньої категорії завжди мають вказівки щодо того, кому вони адресовані. Отже, у кожному такому документі перераховують усі відповідальні за виконання цих розпоряджень посади з урахуванням статі та пріоритетною позицією терміна в жіночому роді. Наприклад: (*Texte adressé*) *aux préfètes et préfets de région ...*, *aux rectrices et recteurs d'académie ...*, *aux présidentes et présidents-directrices et directeurs de grand établissement ...*, *aux chancelières et chanceliers des universités ...*, *aux inspectrices et inspecteurs d'académie-directrices et directeurs académiques ...*, *aux vice-rectrices et vice-recteurs ...*, *aux directrices et directeurs d'école ...*, *aux référentes et référents académiques*, *aux ambassadrices et ambassadeurs ...*, *aux conseillères et conseillers de coopération et de l'action* та ін.

Висновки

Дискурс освіти є інституційним дискурсом, сферою суспільних відносин між державою й безпосередніми учасниками освітнього дискурсу. Термін є основою метамови, важливим складником дискурсу освіти, поява якого предетермінується як власне лінгвальними, так й екстралінгвальними факторами. Термінотворення й терміновживання підпорядковується загальним тенденціям у французькій мові, як-от: уживання фемінитивів, одночасне тяжіння до абревіації й надмірно складних описових терміносполук, наслідком чого є термінологічна омонімія. Зважаючи на динамічні процеси і, як наслідок, постійне оновлення поняттєвого апарату сфери освіти у Франції та інших європейських країнах, вважаємо суголосними часові подальші розвідки в цій царині.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Зигало О. А.** Державна освітня політика Франції в контексті європейської співпраці у сфері освіти. *Економіка та держава*. 2011. № 7. С. 115–117. 2. **Bouzidi B.** Créativité lexicale par réduction en français contemporain. *Synergies Algérie*, GERFLINT, 2009. № 5. P. 111–117. 3. **Caplat G.** Pour une histoire de l'administration de l'enseignement en France. *Histoire de l'éducation*. 1984. № 22. P. 27–58. 4. **Cusin-Berche F.** L'abréviation dans le discours d'entreprise : l'ésotérisme des sigles. *Les Français Professionnels Linx*. 1992. № 27. P. 121–148. 5. **Durand-Prinborgne Cl.** L'administration centrale de l'éducation nationale et la fabrication des normes. *Droit et société*. 2011. № 79. P. 611–622. 6. **Glossaire des sigles de l'Éducation Nationale.** URL: <https://blog.julielmas.fr/?glossaire-sigles-education-nationale>. 7. **Kerzil J.** L'éducation interculturelle en France: un ensemble de pratiques évolutives au service d'enjeux complexes. *Carrefours de l'éducation*. Armand Colin, 2002. № 14. P. 120–159. 8. **La FÉMINISATION des NOMS de MÉTIERS, FONCTIONS, GRADES ou TITRES.** Mise au point de l'Académie française. URL: http://www.academie-francaise.fr/sites/academiefrancaise.fr/files/feminisation_2014.pdf. 9. **Le système éducatif en France.** 4e édition. Paris: La Documentation française, 2013. 352 p. 10. **Legran L.** Les politiques de l'éducation. Paris: PUF, 1988. 126 p. 11. **Lemaire N., Van Campenhoudt M.** La terminologie de l'enseignement supérieur en Belgique francophone transposée dans le système d'intégration européenne. Raisons et conséquences d'une harmonisation linguistique manquée. URL: <https://journals.openedition.org/mots/21314?lang=en>. 12. **LOI n 2019-791 du 26 juillet 2019 pour une école de la confiance.** URL: https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do;jsessionid=C4DDA225293DDCBD1C8277FE08DE88D4.tplg-fr29s_3?cidTexte=JORFTEXT000038829065&dateTexte=&oldAction=rechJO&categorieLien=id&idJO=JORFCONT000038829057. 13. **Préambule de la Constitution du 27 octobre 1946.** URL: https://www.conseil-constitutionnel.fr/sites/default/files/2019-03/20190307_preambule_constitution_1946.pdf. 14. **Rey A.** La terminologie: noms et notions. 2e édition. Paris: PUF, 1992. 127 p. 15. **Rials St.** L'Administration de l'enseignement de 1936 à 1944. *Histoire de l'administration de l'enseignement en France 1789-1981 / sous la direction de P.*

Bousquet. Genève : Librairie Droz. 1983. P. 57–106. 16. **Robo P.** Les politiques éducatives et l'éducation nationale. 1996. URL: http://probo.free.fr/ecrits_divers/politiques_educatives.htm 17. **Simó M. L.** Etude lexicographique de la terminologie de l'enseignement. *El texto como encrucijada: estudios franceses y francófonos/coord.* 2003. V. 2. P. 437–450. URL: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1011590>. 18. **Tomei S.** Instruction publique ou éducation nationale? L'enseignement de la Troisième République. 2009. URL: <http://www.mezetulle.net/article-26934548.html>. 19. **Vocabulaire** en ligne de l'éducation et de la recherche. 2013. URL: <https://www.biblioleaders.com/2019/02/vocabulaire-en-ligne-leducation-et-de-la-recherche.html>.

REFERENCES

1. **Zyhalo, O. A.** (2011). Derzhavna osvithnia polityka Frantsii v konteksti evropeiskoi spivpratsi u sferi osvity [State Education Policy of France in the Context of European Co-operation in the Sphere of Education]. *Ekonomika ta derzhava – Economics and State*, 7, 115–117 [in Ukrainian]. 2. **Bouzi, B.** (2009). Créativité lexicale par réduction en français contemporain [Lexical Creativity via Reduction in Modern French]. *Synergies Algérie – Synergy Algeria*, 5, 111–117 [in French]. 3. **Caplat, G.** (1984). Pour une histoire de l'administration de l'enseignement en France [The History of Education Management in France]. *Histoire de l'éducation – History of Education*, 22, 27–58 [in French]. 4. **Cusin-Berche, F.** (1992). L'abréviation dans le discours d'entreprise: l'esotérisme des sigles. [Abbreviation in Enterprise Discourse: Esoterism of Abbreviations]. *Linx. Les Français Professionnels – Linx. Professional French*, 1992, 121–148 [in French]. 5. **Durand-Prinborgne, Cl.** L'administration centrale de l'éducation nationale et la fabrication des normes [Centralized Management of National Education and Fabrication of Standards]. *Droit et société – Law and Society*, 79, 611–622 [in French]. 6. **Glossaire des sigles de l'Éducation Nationale [Glossary of Abbreviations in National Education]**. Retrieved from: <https://blog.julieldelmas.fr/?glossaire-sigles-education-nationale> [in French]. 7. **Kerzil, J.** (2002). L'éducation interculturelle en France: un ensemble de pratiques évolutives au service d'enjeux complexes. [Cross-Cultural Education in France: Combination of Evolutional Practice in the Service of Complex Aims]. *Carrefours de l'éducation – Crossroads of Education*, 14, 2002, 120–159 [in French]. 8. **La FÉMINISATION des NOMS de MÉTIERS, FONCTIONS, GRADES ou TITRES. Mise au point de l'Académie française [Feminisation of Trade Names, Posts, Degrees and Statuses. Viewpoint of French Academy]**. Retrieved from: http://www.academie-francaise.fr/sites/academiefrancaise.fr/files/feminisation_2014.pdf [in French]. 9. **Le système éducatif en France [The System of Education in France]** (4th ed). Paris: La Documentation française, 2013 [in French]. 10. **Legrand, L.** (1988). *Les politiques de l'éducation [Educational Policy]*. Paris: PUF [in French]. 11. **Lemaire, N., Van Campenhoudt, M.** *La terminologie de l'enseignement supérieur en Belgique francophone transposée dans le système d'intégration européenne. Raisons et conséquences d'une harmonisation linguistique manquée [Terminology of Higher Education in Francophone Belgium Transferred into the System of European Integration. Reasons and Consequences of Language Harmonization Failure]*. Retrieved from: <https://journals.openedition.org/mots/21314?lang=en> [in French]. 12. **LOI n. 2019-791 du 26 juillet 2019 pour une école de la confiance [Law 2019-791 dated July, 26, 2019 Referring to the School of Trust]**. Retrieved from: https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do;jsessionid=C4DDA225293DDCBD1C8277FE08DE88D4.tplgfr29s_3?cidTexte=JORFTEXT00003882906

5&dateTexte=&oldAction=rechJO&categorieLien=id&idJO=JORFCONT000038829057 [in French]. 13. *Préambule de la Constitution du 27 octobre 1946* [Preamble to the Constitution of October, 27, 1946]. Retrieved from: https://www.conseil-constitutionnel.fr/sites/default/files/2019-03/20190307_preambule_constitution_1946.pdf [in French]. 14. **Rey, A.** (1992). *La terminologie: noms et notions* [Terminology: Names and Notions]. 2e édition (2nd edition). Paris: PUF [in French]. 15. **Rials, St.** (1983). L'Administration de l'enseignement de 1936 à 1944 [Management in Education from 1936 to 1944]. *Histoire de l'administration de l'enseignement en France 1789-1981 – History of Management in French Education 1789-1981*, (pp. 57–106). Genève: Librairie Droz, 1983 [in French]. 16. **Robo, P.** (1996). *Les politiques éducatives et l'éducation nationale* [Educational Policy and National Education]. Retrieved from http://probo.free.fr/ecrits_divers/politiques_educatives.htm [in French]. 17. **Simó, M.L.** (2003). Etude lexicographique de la terminologie de l'enseignement [Lexicographic View on Educational Terminology]. *El texto como encrucijada: estudios franceses y francófonos/coord – Text as a Mixture: French and Francophone Study*, 2, 437–450. Retrieved from <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1011590> [in French]. 18. **Tomei, S.** (2009). *Instruction publique ou éducation nationale? L'enseignement de la Troisième République* [Public Education or National Education? Education of the Third Republic]. Retrieved from <http://www.mezetulle.net/article-26934548.html> [in French]. 19. **Vocabulaire** en ligne de l'éducation et de la recherche [Online Vocabulary of Education and Science]. 2013. Retrieved from <https://www.biblioleaders.com/2019/02/vocabulaire-en-ligne-de-leducation-et-de-la-recherche.html> [in French].

Борисов Володимир Андрійович – кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету іноземної філології, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Україна, м. Харків, вул. Валентинівська, 2.

Тел.: +38050-620-66-45

E-mail: borisovl@icloud.com, vandreevich83@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0000-6185-5649>

Borysov Volodymyr Andriyovych – PhD in Philology, Associate Professor, Dean of the Faculty of Foreign Philology, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine, Kharkiv, Valentynivska St., 2.

Надійшла до редакції 18 жовтня 2019 року